

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на ас. Христина Чобанова

на тема: „Социолингвистични елементи на комуникативната компетентност при овладяването на арабски език от българи“

от: проф. д-р фил. хабил. Ирена Василева

Нов български университет

Настоящото становище е изготвено в отговор на решение на Факултетния съвет на Факултета по класически и нови филологии от 12.03.2019 г. за избор на научно жури, определено със Заповед № РД38-152/18.03.2019 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. То е изготвено съобразно критериите и показателите за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в ЗРАСРБ и неговия Правилник, както и в съответствие с Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“ за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности.

1. Обща характеристика на научната, преподавателската и научно-приложната дейност на докторанта

Христина Чобанова е завършила специалност „Арабска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1985г. Преподава различни дисциплини, свързани с арабския език в Катедрата по „Арабистика и Семитология“ на СУ „Св. Климент Охридски“ от 1989г. в бакалавърски и магистърски програми. Преподавала е също и в Лятна арабска езикова школа на Колеж „Мидълбъри“ в Мидълбъри, Вермонт, и „Мидълбъри“ в „Милс“, Калифорния, САЩ, както и в НБУ – София. Освен това се е занимавала с преводаческа, консултантска и редакторска дейност, както и с разработването на електронни платформи за обучение и тяхното приложение.

Участвала е в редица проекти предимно в рамките на университета. Членува в една българска и няколко международни професионални организации. Участвала е в конференции и семинари в страната и в чужбина. Представила е списък от 13 публикации в български и международни издания.

2. Описание и оценка на дисертационния труд

Темата е значима по няколко причини: на първо място, проблематиката, разисквана в дисертацията не е изследвана досега; на второ място, в световен мащаб съществува повишен интерес към изучаването на АЕ поради редица добре известни политически и икономически

причини; на трето място, АЕ предизвиква специфични проблеми в сравнение с други езици както при неговото описание, така и при преподаването му поради състоянието на постоянна диглосия.

Целта на изследването е да се градирант формулите и фразите за изразяване на социолингвистичните елементи на комуникативната компетентност по нива, съобразено с особеностите на изучаване на АЕ от българи. В първата глава се очертават теоретичните основи на изследването. Във връзка с целите на изследването се обръща особено внимание на развитието на теорията за комуникативна компетентност в исторически аспект като тук може би прекалено много внимание се отделя на считащия се за основоположник на тази теория Дел Хаймз и неговите последователи. Втората част на тази глава намирам за един много добре осъществен, подробен и аналитичен обзор на развитие на методите и подходите в ПАЕЧ успоредно с развитието на методите за ЧЕО по принцип. Споменават се и различни модели на преподаване на АЕ в предимно американски университети.

В глава 2-ра се прави критичен преглед на използваните учебници по АЕ, като в приложения са представени статистически данни за включените в тях елементи на социолингвистично общуване.

Третата глава описва и анализира резултатите от проведените два експеримента с цел извличане на проблематичните моменти при употребата на социолингвистични компоненти от български студенти. И двата експеримента са осъществени посредством симулирани и компютърно медириани ситуации на общуване – при първия експеримент с носители на езика, при втория – помежду си и с преподавателя по предварително определени и съгласувани с интересите на студентите теми. Намирам този подход за много подходящ, защото до голяма степен отразява съвременните канали за общуване на младите хора, като същевременно дава възможност за комуникация и обучение извън класната стая – практика, която все по-широко се използва във водещи световни университети. Така фокусът на обучение се премества към студента с негово активно участие, а ролята на преподавателя е по-скоро на модератор с коригираща функция. Резултатите от експериментите са описани подробно и отчитат грешките, неточностите и непознаването на определени форми на общуване на различните нива от изучаването на езика.

Глава 4, в която се очетрават най-добре приносите на изследването, представя скала за подреждане и градиране на езиковите изражения на социолингвистичните елементи на комуникативната компетентност по нива в съответствие с ОЕЕР, честотата на използване в учебната литература и стилового разнообразие. Тук бих препоръчала малко по-ясно да се очертаят параметрите за избор на корпуса, използван при подбора на съответните фрази, освен тяхната честотност в съществуващите учебници по арабски. Подреждането по нива е разработено много подробно, като формулите / изразите са представени в таблици, съдържащи комуникативната функция, фраза-реплика и фраза-отговор на арабски и техните съответствия на български език.

В приложение са представени списъци на типовете социокултурни и модални фрази, използвани като класификационни етикети в изследването. Не сава ясно обаче по какъв начин е направена тази класификация – дали е заимствана от, например, теорията за

речевите актове, която се дискутира в първата глава, или е създадена от авторката, изхождайки от корпуса. Би било добре класификацията да се представи в методологията на изследването, а не като списък-приложение, което ще улесни читателя.

Библиографията съдържа достатъчно източници, които са интегрирани в текста по подходящ начин. В този вариант на библиографията са изчистени погрешни транскрипции на имена на автори на български език.

Като цяло темата е дисертабилна, подходът на авторката е ясен, както и целите и задачите на изследването. Както вече споменах, основният приносен момент са предложените схеми за градиране на социолингвистичните елементи на комуникативната компетентност при изучаване на АЕ от българи (а може би и не само от българи), както и макар и схематични предложените видове упражнения за тяхното усвояване. Отново бих препоръчала съкращаване на теоретичната част и изясняване на методологията за подбор на корпуса. На един последващ етап смятам, че така подбраният материал може директно да се използва за написване на помагало с упражнения, което да допълва обучението по АЕ по стандартни учебници.

Авторефератът отразява адекватно и в стегнат вид съдържанието на дисертацията, очертава приносните моменти и включва списък на публикациите на авторката по темата.

3. Заключение

Общата ми оценка за дисертационния труд, автореферата и научните публикации на Христина Чобанова е много положителна. Докторантката несъмнено притежава задълбочени теоретични знания и приложни умения за самостоятелни научни изследвания в областта преподаването на АЕ като чужд. Дисертационният труд съдържа оригинални научно-приложни и приложни приноси. Постигнати са резултати, които са докладвани на специализирани международни конференции и са публикувани в издания на реномирани издателства. Структурата и съдържанието на представените дисертационен труд и автореферат напълно отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и правилниците за прилагането им в СУ и ФКНФ. Това ми дава основание да предложа да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор” на Христина Чобанова в професионално направление 2.1. “Филология (Семито-хамитски езици – Арабски език”.

25 април 2019

София

Подпис: I. Vasileva

/ проф. д-р фил. хабил. Ирена Василева/